

Bogsed.

Af Arkivar *Carl Lindberg Nielsen*.

Begrebet Bogsed har flere Gange været gjort til Genstand for Omtale i »Jyske Samlinger«¹⁾. En Sag fra Ringkjøbing 1680 kaster nyt Lys over den gamle Retsceremoni²⁾.

I Begyndelsen af 1680 krævede Raadmand Jens Nielsen Colding i Ringkjøbing Peter Soet i Hamborg dømt til at betale for 10 Læster Rug à 34 Rdl. pr. Læst, som Raadmanden hævdede, han havde leveret Peter Soet, medens denne nægtede at have modtaget en eneste Skæppe af Kornet; efter hans Fremstilling var det Henrich Plate af Altona, der gennem Mægleren Lorentz Piel havde købt Rugen, og Peter Soet var blot blevet hentet for at mægle, da det kneb for Lorentz Piel og Jens Nielsen Colding at komme til Enighed om Handelen.

Efter at Jens Colding havde anlagt Sag i Hamborg mod Peter Soet, krævede Hamborgs Magistrat Vidner afhørt i Ringkjøbing og sendte en lang Række Spørgsmaal, som disse skulde besvare.

---

¹⁾ 1. R. 7. Bd. S. 254—55. — 4. R. 6. Bd. S. 307—08. — 5. R. 3. Bd. S. 249.

²⁾ Ringkjøbing Raadstueretsprotokol ²⁰/₃ 1680 Folio 93—95.

Det første Vidne var Hans Jensen Isager, Køb- og Rejsesvend hos Ingeborg sl. Doctor Legards. Han havde overværet Handelen, og hans Forklaring faldt ud til Gunst for Jens Colding. »Herpaa lagde forskrevne Hans Jensen Isager sin Haand paa Lovbogen her for Retten og gjorde sin Ed efter vores Landslov, at saa sandt Gud og hans hellige Ord skulde hjælpe hannem, da var det alt Sandhed, som han til de foresatte Spørgsmaal havde nu svaret«.

Derpaa kom Turen til Jens Madsen i Ringkjøbing, der havde haft Hyre hos Skipper Claes Ellers, som havde ført det omtvistede Korn til Hamborg. Ogsaa hans Udsagn var i Jens Coldings Favør. »Og gjorde forskrevne Jens Madsen sin corporlige Ed med sin Haands Paalæggelse paa Lovbogen her for Retten, at det var i al Sandhed, som han omvundet haver«.

»Efter hvilke lovlig førte Vidnesbyrd ermeldte Jens Nielsen Colding personlig for Retten sig præsenterede og foregav, at saasom han af denne Peter Soet i Hamborg stor Skade og Ophold ved saa lang en Proces tilføjes, da til samme sin retfærdige Sags videre Bekræftelse var han resolveret af samme sin Vederpart juramentum calumniæ et malitiæ¹⁾ at æske og fordre, hvilket han sagde sig nu her tryggeligen bona conscientia²⁾ at kunne deponere³⁾ og derfor nu her for Retten fremstod og efter aflagte Ed med oprakte Fingre, som Loven tilholder, lagde sin Haand paa Lovbogen, svor og vandt, at han ikke rettere vidste, end den Sag, som han Peter Soet for søgte, jo var en god, retfærdig Sag, og at Peter Soet hannem forskrevne ti Læster Rug afkøbte, hver Læst for 34 Rdl., lovede han-

1) Efter Christen Osterssøn Weylles »Glossarium juridicum« er juramentum calumniæ det latinske Udtryk for Bogsed.

2) Med en god Samvittighed.

3) Aflægge.

nem det selv at betale, ikke da navngav nogen anden Købmand, og den Mand af Altona ved Navn Henrich Plate, som Peter Soet refererer sig paa at skal være Købmand, benægtede Jens Colding hverken at kende samme Mand, ikke heller vidste sig at have set hannem nogen Tid i sine Dage, og det saa sandt skulde hjælpe hannem Gud og hans hellige Ord, hvilket Jurement¹⁾ han formente, samme hans Vederpart Peter Soet for Retten i Hamborg maatte paalægges at præstere, førend han til nogen videre Rettergang i denne Proces stedes, eller ogsaa sin Sag efter her udi Riget brugelig Procesmaade at have tabt og ellers in eventum²⁾, om Peter Soet sig imod sin Samvittighed dette turde understaa, da Rettens Sentament[!]³⁾ som forsvarligh.[«]

I »Jyske Samlinger« 5. Række 3. Bind Side 249 er det paavist, at Bogseden ikke blot var en *Sigtelsesed*, men ogsaa en *Benægtelsesed*. Ovenstaaende viser, at den ogsaa var en *Vidneed*. Endvidere ses det, at den anvendte Bog i dette Tilfælde hverken var en *Bibel* eller *Tingbogen*, men *Lovbogen*.

---

¹⁾ Ed.

²⁾ Subsidiært.

³⁾ Dom.